

Miu num: _____

Calender per

la jamna

sontga

entochen

Pastgas

La jamna avon Pastgas ha num „Jamna sontga“.

Per tudestg ha ella num „Karwoche“.

„Kar“ munta: tristezia.

Impurtonts dis da quell'jamna ein la D _____,

la G _____, il V _____

e la S _____.

Dumengia da Palmas

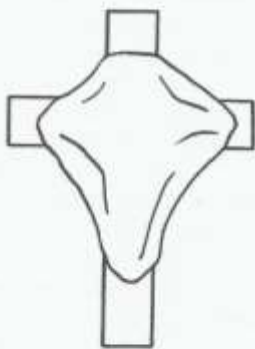

Gievgia sontga

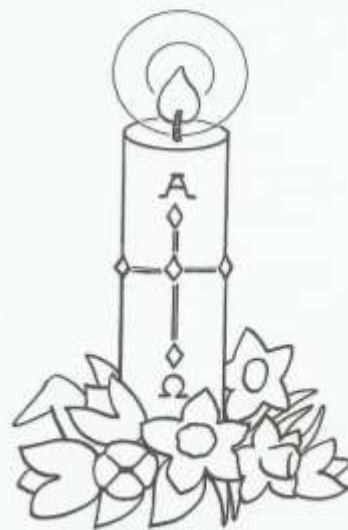

Colurescha ils 4 maletgs. Colurescha violet la teila sin la crusch pintga. Sin la gronda crusch tacca duas sdremas da pupi ner. Scriva sin il tscheri pascal igl onn.

Venderdis sogn

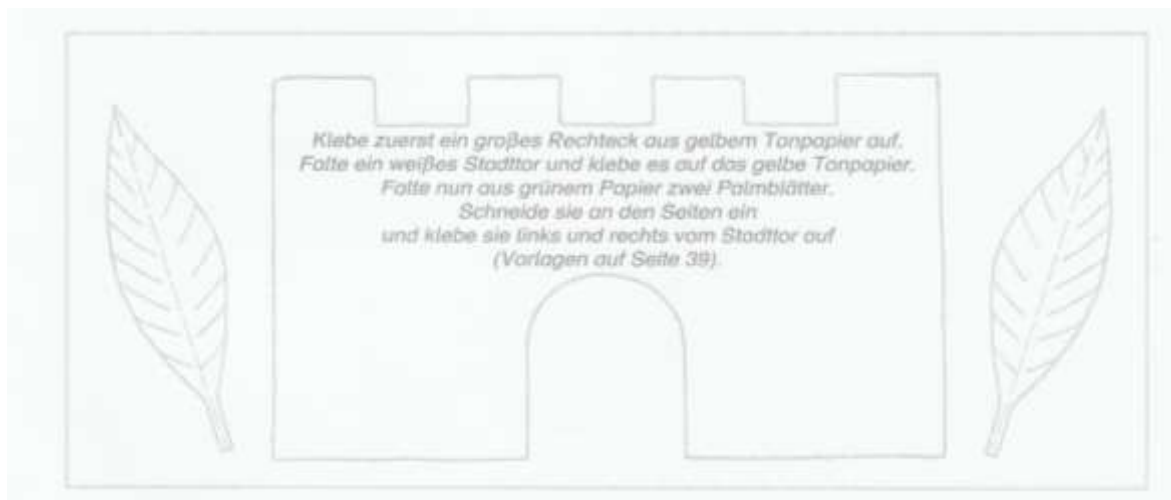

Sonda sontga

Dumengia da Palmas

Jesus entra a Jerusalem

La fiasta da Pasha s'avischinava.

Da tuttas varts vegneva la glied
viers Jerusalem.

Era Jesus semetta sin via cun ses
giuvnals. Dus giuvnals meinan
in asen tier Jesus e rasan lur mantials
sin quel e Jesus sesa si.

Cura che la glied vesa che Jesus
entra sin in asen a Jerusalem, cuoran
ei neutier e giubileschan:

„Hosanna! Benedius sei quel che vegn
el num dil Segner.“

Els targevan ora lur mantials e rasavan
els sin via. Entgins scarpavan giu
frastgas da Palmas.

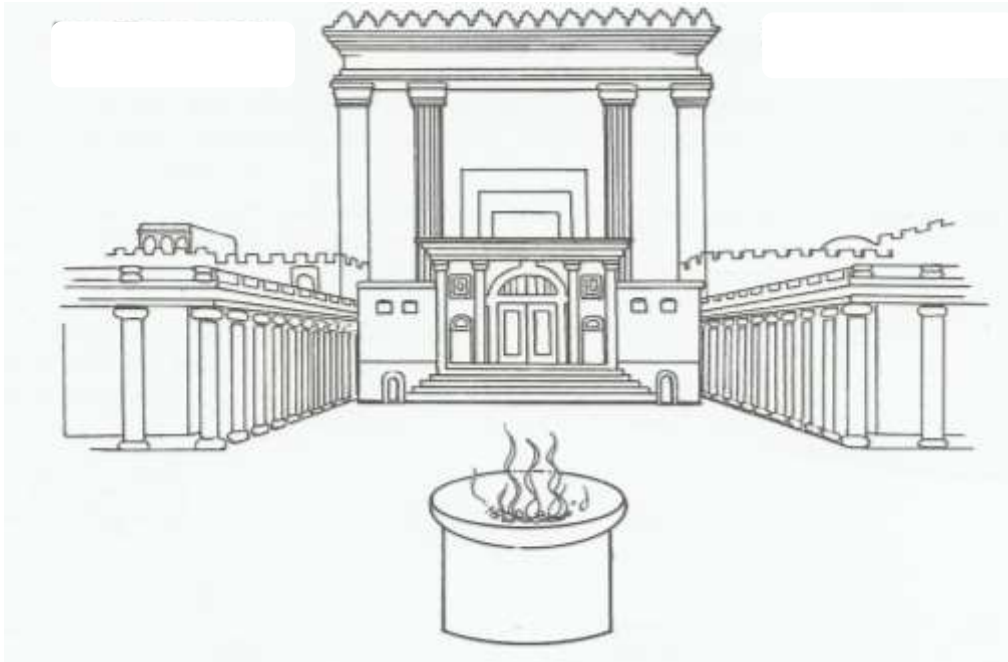
Mo Jesus ha era inimitgs. Jesus senta
che siu temps da pitir s'avischina.

*Denton ei in vegnius
sin in asen,
igl animal da sauma,
igl animal da
cavalcar dils paupers.
Igl asen ei buca simbol
per uiara,
mobein per la pasch.
E quel che sesa sin el
vul buca conquistar.
Mo el ei tuttina in retg
cun in reginavel
ch'ins sa buca descriver
cun plaids da pussonza.*

Gliendisdis

El tempel da Jerusalem

Cheu sas ti taccar si las duas measas dils marcadonts (ord pupi brin). Scriva ina construcziun sin las lingias denter las measas che va a prau cun il tema.

Cun in perforader sas ti far muneida ord pupi d'aur e d'argien e taccar ella sin las measas.

Jesus fa uorden

Jesus va el tempel da Jerusalem. Leu fuva la dètga truscha. El pierti dil tempel vevan marcadonts tschentau measas. Els vendevan animals d'unfrenda: columbas e nuorsas. Ei fuva ina canera sco sin in plaz fiera. Cheu vegn Jesus tras la porta. Cura ch'el vesa ils marcadonts ed auda lur canera, va el vi tier els e cloma plein gretta: „Tgei tartgeis vus insumma? Quei ei la casa da Diu. Ina casa d'oraziun duei ei esser. Mo vus? Tgei veis fatg ordlunder? Ina tauna da rubadurs!“ El derscha las measas, aschia ch'ils raps roclan pil plaun.

Mardis

Jesus el tempel

Jesus va baul la damaun el tempel. Biars carstgauns ein gia radunai leu. Els damondan el: „Mussader, tgei camondament ei il pli grond?“

Jesus rispunda: „Ti dueis carezar tiu Diu da tut tiu cor, da tut ti'olma e da tut tiu spért. Quei ei il pli grond ed emprem camondament. Il secund ei semeglionts a quel: Ti dueis carezar tiu proxim sco tetez.“

Plaids da cumiau

Jesus ha bandunau il tempel ed ei s'allontanus. El ei ius sil Cuolm dallas ulivas ed ha leu tschintschau culs giuvnals.

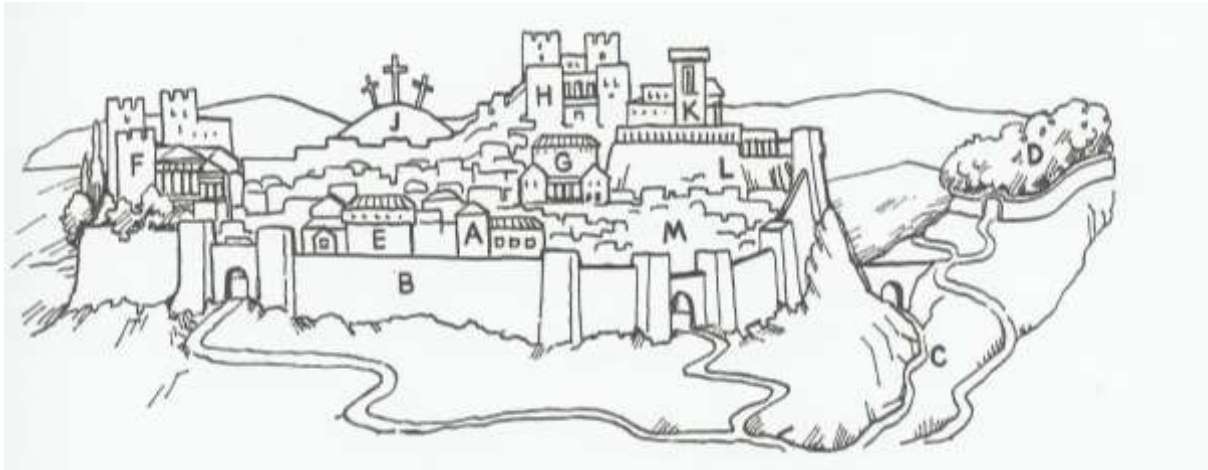
Mes affons, mo aunc cuort temps sun jeu cun vus. Vus vegnis ad encurir mei, mo jeu ditgel a vus: Nua che jeu mon, saveis vus buca vegnir. Mo in niev camondament dun jeu a vus: Carezei in l'auter, sco jeu hai carezau vus, aschia dueis era vus carezar in l'auter.

Sche vus carezeis mei, vegnis vus a tener mes camondaments. Jeu vegn a rugar il Bab, ed el vegn a dar a vus in auter gidonter, per ch'el resti adina cun vus. Igl ei il Spert dalla verdad.

Mesjamna

Agitaziun el palaz digl aultsacerdot

El palaz digl aultsacerdot Caifas serimnan ils premsacerdots, ils docturs dalla lescha ed ils vegls dil pievel. Els han tema che Jesus vegli stigar il pievel e ch'el procuri per malruaus. Els tarmettan spiuns e decidan da metter a ferm Jesus e da mazzar el.

Vi da quei maletg da Jerusalem sas ti s'imaginar tgei ch'ei tut schabegiau en las singulas casas e sil cuolm dallas ulivas el tempsda Gievgia sontga entochen Pastgas.

A.Casa dalla s. Tscheina
C.Val Chedron
E.Palaz dil aultsacerdot
G.Palaz da Herodes
J.Golgota
L.Mir dil tempel

B.Mir dil marcau
D.Curtgin Getsemani (cuolm d. ulivas)
F.Palaz da Pilatus
H.Casti Antonia
K.Tempel
M.Marcau sut

Colurescha il mir dil marcau, il tempel ed il mir dil tempel mellen, il curtgin Getsemani verd, la casa dalla s. Tscheina clar brin e Golgota stgir brin.

Judas Iscariot, in dils dudisch giuvnals, vul che Jesus vegni avon dertgira. El spera che Jesus sedosti lu, che Jesus daventi lu in grond retg e ch'el libereschi la tiara dils Romans.

Judas va tier ils premsacerdots e tradescha Jesus. Ils premsacerdots selegnan ed empermettan ad el sco paga 30 daners d'argien. Judas enquera ina pusseivladad da saver surdar Jesus alla schuldada.

Gievgia sontga

La davosa s. Tscheina

Il di era arrivaus, il qual ei vegneva festivau Pasha. Encunter sera vegn Jesus cun ils auters giuvnals en ina sala. Avon che semetter a meisa, ligia Jesus in lenziel entuorn veta, derscha aua el zeiver, porta el tier ils giuvnals, sesbassa avon els ed entscheiva a lavar ils peis ad els.

Cheu sas ti taccar si il maletg cun Jesus che lava ils peis als giuvnals.

.... e Jesus ei daventaus sco in sclav e semeglions als carstgauns.

El ei sehumiliaus e sesbassaus ella puorla.

Profund engiu...

Ed ha fatg tschuf sia detta,

ha lavau ils peis als giuvnals – ils peis- buc il tgau

ed ha aschia mussau sia tenuta da viver:

Carezei in l'auter, sco jeu hai carezau vus.

Ils giuvnals sesan a meisa e miran plein marveglias sin Jesus. Mo Jesus di trests: „Quei ei la davosa gada che jeu magliel cun vus. Prest vegn jeu buca pli ad esser denter vus.“ Lu pren Jesus il paun, engrazia a Diu, rumpa el, dat el a ses giuvnals e plaida: „Prendei e magliei! Quei ei miu tgierp, che vegn daus vi per vus.“

Lu pren el era il calisch, engrazia a Diu, dat el a ses giuvnals e di: „Buei tuts orda quel! Quei ei miu saung, che vegn spons

per vus en remischun dils puccaus.“

Taglia ord pupi brin la meisa dalla s. Tscheina.

Taglia ord pupi alv ni/e mellen il paun ed il calisch e tacca si els.

Per tudestg ha la Gievgia sontga num: „Gründonnerstag“. „Grün“ vegn dils plaid: „greinen“, „weinen“ ed ha da far nuot cun il plaid „verd“.

Il pitir da Jesus (1)

Jesus ura a Getsemani

Suenter la s. tscheina va Jesus cun ses giuvnals giado e vi da l'otra vart dil Chedron. Leu fuva in curtgin cul num Getsemani.

Quietamein va el ordavon a ses giuvnals tochen ch'els arrivan al curtgin. „Stei cheu“, di Jesus ad els, „e spitgei sin mei! Jeu vi ir el curtgin a far oraziun.“ Mo treis giuvnals ha el priu cun el en il curtgin: Pieder, Giachen e Gion. Suenter ch'els eran i in toc ensemen, stat Jesus tuttenina eri. El trembla vid igl entir tgierp e vesa ora trests per murir. „Jeu hai gronda anguoscha“, di el a ses giuvnals. „Spitgei cheu e vegliei cun mei!“ Jesus denton va aunc pli lunsch viaden el stgir dil curtgin, stat leu en schanuglias e plaيدا cun siu Bab en tschiel: „Miu Bab“, ura el „sch'igl ei pusseivel, lai buca pitir mei! Denton buca sco jeu vi, mobein sco ti vul, duei daventar.“

Ditg stat Jesus en schanuglias giun plaun e fa oraziun.

Lu stat el sidretg e tuorna anavos tier ils giuvnals. Mo lez audan buca ch'el vegn. Els schain per tiara e dorman. Cheu dedesta Jesus els e di: „Stei si! Saveis vus buca vegliar in'ura cun mei? Igl ei uras. Prest vegnan els a vegnir e metter a ferm mei. Mirei, il traditur ei gia cheu!“

Jesus vegn mess a ferm

Tuttenina ein ils giuvnals allerta. Els audan vuschs el curtgin. Tizzuns sbrenzlan. Umens cun festa e spadas vegnan neutier: la schuldada dil premsacerdot. Era Judas ei cun els. El va ordavon als auters. Gia stat el avon Jesus. El salida e betscha el. „Pertgei eis ti vegnius, miu amitg?“, damonda Jesus. Judas denton rispunda buc.

Ed Jesus sevolva viers la schuldada che tenevan el e damonda els: „Pertgei vegnis vus tier mei cun festa e spadas e ligieis mei sco in rubadur?“ Cura ch'ils giuvnals audan e vesan quei, peglian els gronda tema. Dabot fuian els sin tuttas varts, e laian Jesus persuls.

Il pitir da Jesus (2)

Jesus vegn interrogaus

La guardia meina Jesus tier il palaz dil aultsacerdot Caifas. Cheu aulza igl aultsacerdot il maun e di: „Jeu camondel a ti en num da Diu: di la verdad a nus! Eis ti il Cristus, il Messias, il Fegl da Diu? Gie ni na?“ „Gie, di dias ei“, rispunda Jesus aschi clar e bein che mintgin en sala capescha ei. Cheu scarpa igl aultsacerdot siu vestgiu e cloma: „El ha blasfemau! Tgei duvrein nus aunc perdetgas? Vus veis udiu tuts, tgei ch’el ha detg. Tgei manegieis vus? Tgei castitg mereta el?“ „El sto murir“, greschan tuts. „Gie, murir sto el!“

Pieder snega Jesus

Leuora en la cuort avon il palaz spitgavan ils umens che vevan mess a ferm Jesus. Cheu sesarva la porta. In um seslueta en la cuort. Tementaus mira el entuorn. Mo negin che fa stem dad el. Pieder eis ei, il giuvnal da Jesus. El era suandaus Jesus tochen en quei liug. El vuleva saver tgei che succedi cun Jesus. Aschia va el vi sper il fiug tier ils umens e teidla. Uss va ina fumitgasa vi tier Pieder. Ella examinescha el da sum tochen dem e cloma: „He, ti! Ti audas gie bein era tier quei Jesus.“ Pieder seglia plein tema en pei. „Na!“ cloma el. „Tgei dias cheu? Jeu sai gnanc tgi che ti manegias.“ Spert cuora el viers la porta e vul sbrigar. Mo leu sper la porta stat in’altra fumitgasa. Quella siara giu la via a Pieder, muossa cul det sin el e cloma: „Mirei! Quel auda era tier quei Jesus!“ Pieder sto retener il flad. „Na, na!“ cloma el aunc ina gada. „Jeu enconuschel gnanc quei Jesus.“ Ussa vegnan era auters vitier e cloman: „Bein! Bein! Tei enconuschein nus bein. Ti audas era tier quei Jesus. Ti vegnas gie dalla medema cuntrada sco el. Ins senta ei vid tia pronunzia.“ „Na, na, na!“ cloma Pieder. „Jeu ditgel a vus, jeu enconuschel buca quei carstgaun.“

Cheu conta in tgiet. Tutenina vegn ei endamen a Pieder, tgei che Jesus veva detg: „Avon ch’il tgiet conta, vegns ti a snegar mei treis gadas.“ Pieder fui ord la cuort e bragia petras larmas.

Venderdis sogn

Jesus vegn truaus

La notg era vargada. In niev di haveva entschiet. Igl aultsacerdot lai Jesus menar baul la damaun tier il procuratur roman Pontius Pilatus. Pilatus damonda Jesus. „Eis ti il retg dils Gadius?“ „Gie“, rispunda Jesus, „Jeu sun quel.“ Pilatus daventa malsegirs. Tgei duei el far? Sentenziar Jesus? Mo sch'el era forsa tuttina innocents? Ni duei el dar liber el? Tutenina ha el ina idea. El camonda a ses schuldaus: „Mei ella perschun per igl assassin Barabbas e vegni cun el tier mei!“ Pilatus meina Barabbas e Jesus avon il palaz e cloma tier alla gliedud che spitgava leu: „Tedlei, vus Gadius! Vus veis damaun ina fiasta. In perschunier vi jeu dar liber a vus. Schei sez tgeinin che vus leis: Barabbas ni Jesus?“ Il pievel grescha: „Barabbas!“ „Mo tgei duei jeu lu far cun Jesus?“ damonda Pilatus. „Vid la crusch cun el!“ greschan tuts.

Jesus vegn ghesliaus e beffegiaus

Cheu lai Pilatus purtar in lavor cun aua e selava ils mauns avon tuts, sco per dir: Jeu hai da far nuot cun quei cheu! Ed el cloma dad ault: „Jeu sun senza cuolpa arisguard la mort da quei carstgaun. Prendei el e fagei cun el tgei che vus vuleis!“ Sinquei ha la schuldata ghesliau Jesus. Els han plegau ina cruna da spinas e mess sin tgau ad el. Ei han tratg en ad el in manti da puorpra, vegnevan neutier e schevan: „Salid a ti, retg dils Gadius!“ ed ei devan slaffadas ad el. Cura ch'il pievel ha viu Jesus, han ei griu: „Vid la crusch, vid la crusch cun el!“ Pilatus ha detg ad els: „Prendei vus el e crucifighei el!“

Via dalla crusch e crucifigaziun

Avon ils mirs dil marcau secatta il crest Golgota. Leu dueva Jesus vegnir crucifigaus. La schuldata runa neutier ina crusch da lenn, carga ella si dies a Jesus e meina el viado avon il marcau. Mo la crusch ei memia greva. Jesus dat quasi ensemen. Cheu cloma la schuldata neutier in um. Quel, Simon da Cirena, vegneva gest dil funs. Els sforzan quel da purtar la crusch. Ina gronda fuola da gliedud suandava el, era dunnas che pliravan per el. Cheu ei Jesus seviults viers ellas ed ha detg: „Buca bargi per mei! Bargi plitost per vusezzas e per vos affons!“ Arrivai el liug, numnaus Cavazza, han ei crucifigau Jesus. Era dus malfatschents ein vegni crucifigai cun Jesus, dretg e seniester dad el. Sisum la crusch vevan els fermu ina tabla, sin quella steva scret: I.N.R.I. (Jesus Nazarenus Rex Judäorum). Quei vul dir: Jesus da Nazaret, il retg dils Gadius.

La mort da Jesus

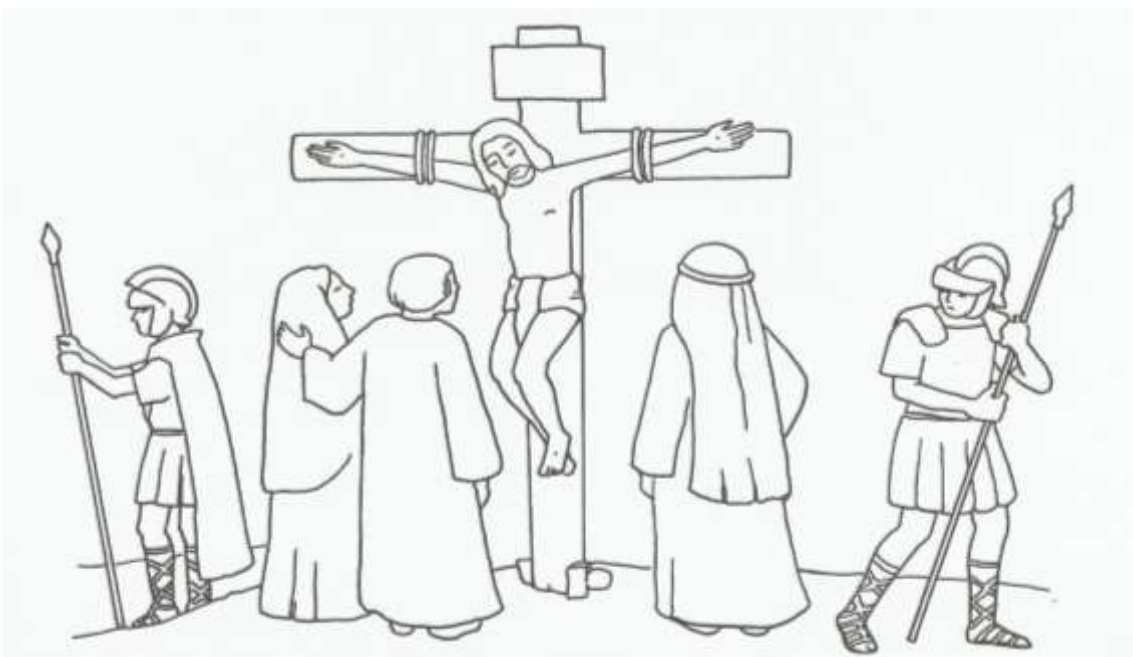
Suenter che la schuldada ha giu crucifigau Jesus semettan els sut la crusch e tilan la sort sur dalla vestgadira che udeva a Jesus.

„Ha“, beffegia in dils malfatschents, „sche ti eis il retg, muossa a nus pia, tgei che ti sas!“ Tschel ha detg: „Jesus, seregorda da mei, cu ti vegns en tiu reginavel!“ E Jesus ha rispundiu: „En verdad, jeu ditgel a ti: dad oz naven vegns ti ad esser cun mei el paradis.“ „Gie“, dian era auters che van sper la crusch vi. „Neu tuttina giud la crusch, sche ti eis il Fegl da Diu!“ „Gie, endretg aschia“, beffegian era ils sacerdots ed ils cussegliers. „Mirei! Auters ha el gidau. Mo sesez sa el buca gidar.“

Sper la crusch da Jesus steva sia mumma e sper ella il giuvnal ch’el carezava. El ha detg a sia mumma: „Quei ei tiu feagl.“ Lu ha el detg al giuvnal: „Quei ei tia mumma.“ E da quell’ura naven ha il giuvnal priu ella en ca sia.

Ei fuva gia entuorn la sisavla ura. Cheu eis ei vegniu stgiradetgna sur tut la tiara, tochen la novavla ura, damai ch’il suleagl veva piars sia glisch. Viers la novavla ura ha Jesus griu cun aulta vusch: „Miu Diu, miu Diu, pertgei has bandunau mei?“ Lu ha el detg: „Jeu hai seit.“ Leu steva in vischi plein ischiu. Ei han fitgau ina spungia emplenida cun ischiu sin ina lonscha e teniu si tier sia bucca. Jesus ha priu igl ischiu e detg: „Bab, en tes mauns surdun jeu miu spért.“ Cun quels plaids eis el morts.

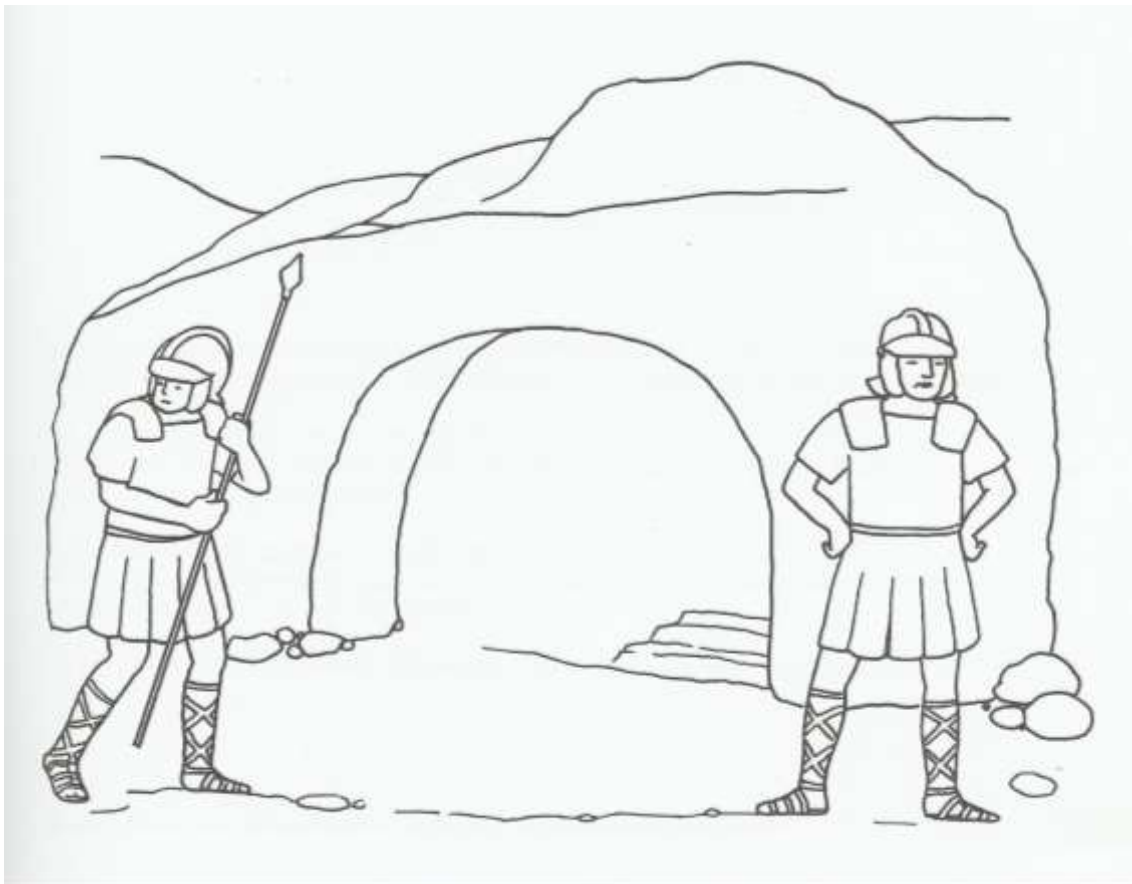
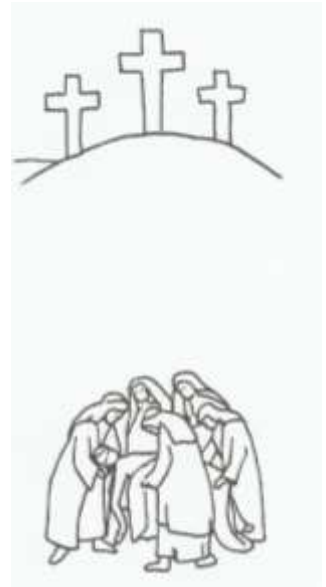
E la tenda dil tempel ha survegniu in scarp da sum toccadem, la tiara ha strembliu e la greppa ei sefessa. Cura ch’il capitani e quels che pertgiravan Jesus ensemen cun el, han viu tut quei, han ei pigliau gronda tema e detg: „Pilver, quel fuva il feagl da Diu!“

Jesus vegn mess en fossa

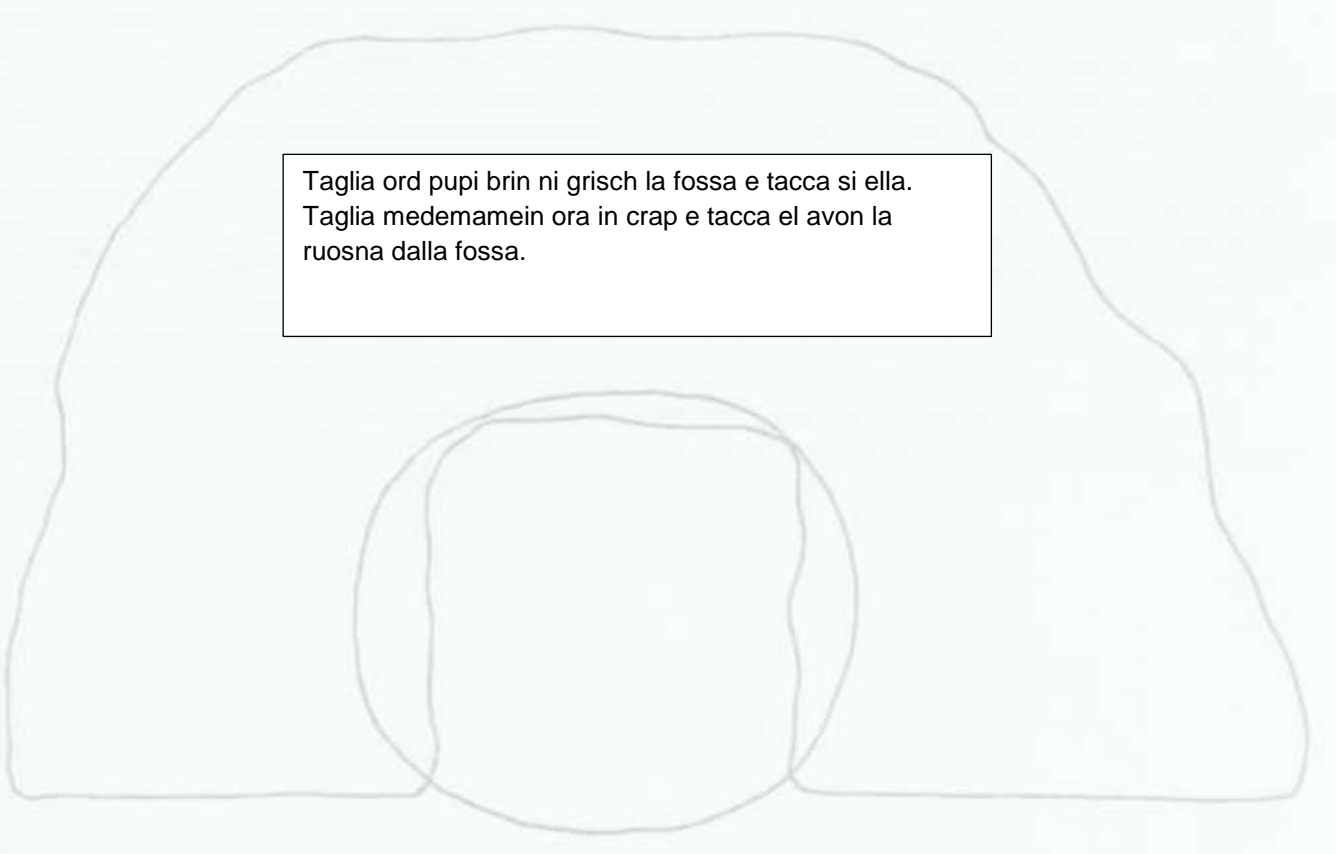
Ei era vegniu sera. Il sulegl mava gia da rendiu. Mo Jesus pendeva aunc adina vid la crusch. Sulettamein aunc entginas dunnas fuvan leu tier Jesus. Denter ellas eran era Maria e Maria Madleina, ina cumpogna da Jesus. Cheu vesan ei in um a vegnend. Ei fuva Giusep d'Arimatea, in um reh ed in amitg discus da Jesus. Quel pren il tgierp da Jesus giud la crusch, zuglia el en linzeuls alvs e porta el precautamein dil crest giu. Leu sesanflava siu curtgin. En quel fuva ina fossa tagliada el grep. En cheu metta el Jesus e volva in grond crap avon l'entrada.

L'auter di ei in di da fiasta. A Jerusalem ruaussa tutta lavur. Mo ils sacerdots ed ils cusseglers anflan buca ruaus. Els pondereschan: Forsa vulan ils giuvnals engular Jesus ord la fossa? Lu veggnan els a pretender che Jesus seigi gnanc morts. Perquei van ils sacerdots aunc quei di tier Pilatus e supplicheschan el: „Metta ina guardia che pertgira la fossa!“ Cheu dat Pilatus ad els guardias che duein pertgira la fossa, di e notg.

Sonda sontga

La fossa el curtgin

Taglia ord pupi brin ni grisch la fossa e tacca si ella.
Taglia medemamein ora in crap e tacca el avon la
ruosna dalla fossa.

La Sonda sontga ei pils cristians in di da silenzi e da tristezza. Nus seregurdein dalla passiuin e dil pitir da Jesus. Nus patertgein magari era vid nos defuncts.

Dapi Gievgia sontga sera tucan ils zenns buca pli. Als affons raquint'ins ch'ils zenns sgolien quels dis a Roma e ch'els tuornien per Sonda sontga sera puspei.

La Sonda sontga ei era il di ch'ins selegra dalla fiasta da Pastgas. Il temps da Cureisma va a fin e tut seprepara per la levada da Jesus da mort en veta.

Jeu sun la porta
Jeu sun la via.
Jeu sun il bien pastur.
Jeu sun la vit e vus essas las frastgas.
Jeu sun la glisch dil mund.
Jeu sun il paun dalla veta.

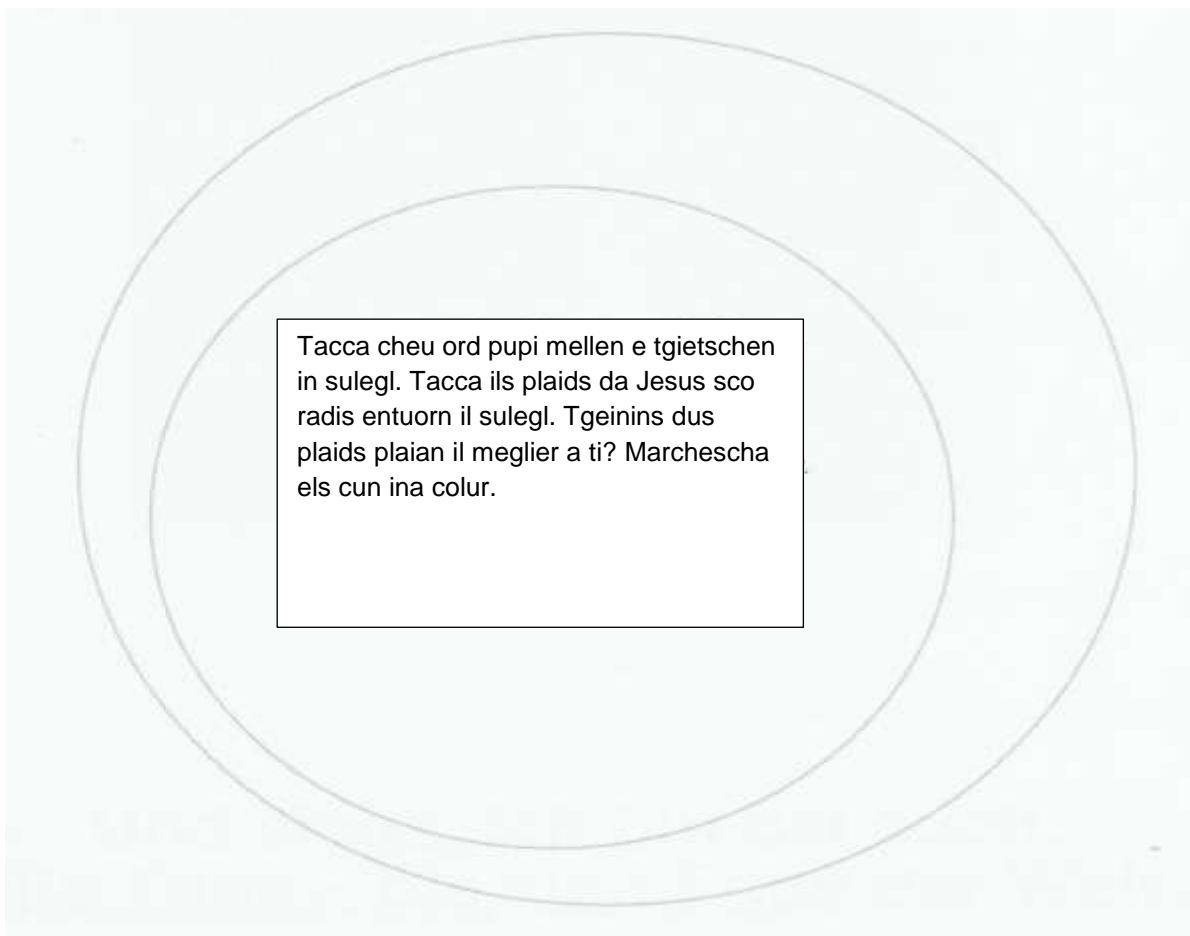
Jeu sun la porta
Jeu sun la via.
Jeu sun il bien pastur.
Jeu sun la vit e vus essas las frastgas.
Jeu sun la glisch dil mund.
Jeu sun il paun dalla veta.

Jeu sun la porta
Jeu sun la via.
Jeu sun il bien pastur.
Jeu sun la vit e vus essas las frastgas.
Jeu sun la glisch dil mund.
Jeu sun il paun dalla veta.

Dumengia da Pastgas

Jesus ei levas da mort en veta

Il di da fiasta era vargaus. In niev di veva entschiet. Aunc fuva ei ruasseivels e stgir a Jerusalem. Dwas dunnas denton eran gia sin viadi: Maria e Maria Madleina. Ellas mavan alla fossa da Jesus e vevan cun ellas in ruog cun ieli da buna odor. Cun quel levan ellas balsamar la bara da Jesus. Ellas sedamondan plein quitaus: „Tgi dosta il crap per nus?“ Mo stai! Tutenina dat ei in tiaratriembel. In cametg croda da tschiel aschi clar che las guardias alla fossa roclan per tiara dalla tema. Spert cuoran ellas vi tier la fossa e miran viaden. Mo - tgei pomai? La fossa ei vita! Na, buca vita! In um seseva all'entrada dil cuvel. In aunghel en vestgiu glischont. Igl aunghel di: „Buca teme! Jeu sai tgi che vus encuris: Jesus ch'ei han crucifigau. Mo el ei buca cheu. El ei levas da mort en veta, sco quei ch'el ha detg. Vegni e mirei nua ch'el era tschentaus!“ Las dunnas san buc tgei ch'ellas duein dir. Tremblond miran ellas viaden ella fossa aviarta. E veramein. Igl ei sco quei ch'igl aunghel ha detg: la fossa ei vita. Cheu festginan las dunnas da turnar anavos el marcau. Ed ellas arrivan tiels giuvnals ed han purtau la nova ad els.

Mirei jeu sun cun vus tut ils dis entochen la fin dil mund!